

Je moet het zelf gezien hebben

**Verslag van de Inleefreis van juli 2011 georganiseerd door
Palestina Solidariteit België**

door Jart Voortman

Als we vanuit Luik vertrekken, zit de schrik er toch wel een beetje in. Niet zo lang geleden werden Belgische reizigers op Tel Aviv teruggestuurd, omdat ze openlijk aangaven dat ze naar de bezette gebieden gingen. Wij gaan ook naar de bezette gebieden.... In onze groep zijn ook twee moslima's, zij zullen er in ieder geval uitgepikt worden. In het vliegtuig neem ik met hen nog even het alternatieve reisprogramma door. Als ze ondervraagd worden moeten ze goed kunnen uitleggen waarom ze voor deze toeristische reis hebben ingeschreven. Als we aankomen op Tel Aviv heb ik ongemerkt de eerste controle al gepasseerd. Maar ik ontdek dat Hassna er uitgepikt is. Op afstand zie ik hoe ze ondervraagd wordt en bijgestaan wordt door een paar groepsleden. Ik besluit me er niet mee te bemoeien.

Hassna

Bij de paspoortcontrole sta ik Hassna en Somaya bij en worden wij apart gehouden. Natuurlijk is er enige spanning. Maar na een uur beginnen we te ontdekken dat dit vooral een nietszeggend ritueel is: steeds dezelfde vragen met steeds dezelfde antwoorden van jouw kant. In de wachtkamer zijn duidelijk geheime agenten te herkennen, die ons observeren of we niet iets loslaten. De grappen beginnen op te komen: moet je kijken: die man moet ons observeren, maar hij kan niets doen. Hij verveelt zich. Als je zo je geld moet verdienen.... Na twee uur wachten mochten we erdoor.

We hebben een vol programma en de eerste dag is gelijk al indrukwekkend. Na een uitleg van de belegering van de geboortekerk in Betlehem in 2002 bezoeken we het Dheishe vluchtelingenkamp. De huizen zijn dicht op elkaar gebouwd en we zien openlijke politieke uitingen van Palestijns zelfbewustzijn: muurschilderingen, posters van martelaren, enz. Sinds de Osloakkoorden hoort het gebied van Betlehem tot de

zogenaamde A-zone. Het is niet meer verboden om te spreken over de Nakba, de catastrofe van 1948,1949, al weet je het nooit wat je kan overkomen als je het wel doet.

In de muurschilderingen is Handala een terugkerend figuur. Handala heeft vaak zijn handen op de rug en staat voor de eenvoudige Palestijn die niet meer kan volgen wat er allemaal gebeurt. Handala is een creatie van Naji Ali, die in 1985

in Londen werd vermoord. De moord is nooit opgehelderd, maar er is een sterk vermoeden dat de Israëlische geheime dienst de Mossad erachter zit.

Muurschildering in het Dheishe vluchtelingenkamp: van rechts naar links: een man schrijft 'Palestina is ons land' en wordt vervolgens vastgebonden. Dan denkt hij alleen maar: 'Palestina is ons land' en wordt hij tot bloedens toe geslagen. Vervolgens schrijft Handala met zijn bloed: 'Palestina is ons land'

Hierna hebben we in Bethlehem een lunch bij het gezin Anastas, dat woont in een huis dat van drie kanten omgeven is door een betonnen muur van acht meter hoog. Door deze muur is hun winkel afgesloten van de toeristenstroom naar het graf van Rachel. Zonder emoties vertelt Christy Anastas hoe op een dag die kolossale muur hun huis heeft afgegrendeld. Ze kwam als kind terug van school en ontdekte dat ze niet meer thuis kon komen. Ik ken het gezin Anastas al wat langer. Ze zijn gelovig katholiek, niet wraakzuchtig, maar ze zijn wel getraumatiseerd door de vele bedreigingen. In 2002 was er een uitgangsverbod van twee weken. Als je dringend iets nodig had, kon je alleen met gevaar van eigen leven de straat op. Haar vader werd bijna doodgeschoten. Christy zelf werd bijna door een tank overreden. Midden in de nacht werd het gezin van het bed gelicht en naar buiten gebracht, terwijl soldaten het huis volledig doorzochten.

Tegenwoordig wordt het huis van alle kanten door camera's in de gaten gehouden. Een scherpschutter dreigde moeder Claire te doden, toen ze de was aan het ophangen was. Als ik afscheid neem van Johnny, de vader, voel ik een diepe compassie met dit gezin. De staat Israël heeft het gezin economisch kapot gemaakt, zonder enige compensatie.

Daoud Nasser vertelt ons hoe men op allerlei manieren geprobeerd heeft zijn grond af te pakken. Israël eiste een onwaarschijnlijke hoeveelheid documenten, waarmee hij kon bewijzen dat het land van hem was. Tot verbijstering van de rechters, kon hij ze alle voorleggen. Vervolgens trachtten kolonisten door bedreigingen en vernielingen Daoud Nasser het leven onmogelijk te maken. Zijn bomen werden vernietigd en hij werd bedreigd met wapens. Uiteraard werd er niemand opgepakt door de politie.

door kinderen gemaakt mozaïek geïnspireerd op Psalm 133:
hoe lieflijk is het om als broeders tezamen te wonen

Ten slotte kreeg Daoud het aanbod om in een keer miljonair te worden.

Daar ging hij echter niet op in: ‘ons land is onze moeder en onze moeder is niet te koop’.

Ondanks alle intimidaties blijft Daoud bij zijn uitgangspunt: *we refuse to be enemies* en organiseert hij in zijn *Tent of the nations* kampen, vormingsbijeenkomsten en creatieve workshops.

Op alle mogelijke manieren worden hem echter beperkingen opgelegd. De normale toegang tot zijn terrein is sinds kort afgesloten. Hij heeft geen stromend water, geen elektriciteit en mag niets bouwen op zijn grond, ook niet om zijn dieren een schuilplaats te geven. Aan proceskosten is hij al 150.000 dollar kwijt geraakt. Demolition orders kondigen aan dat Israël zijn gebouwen gaat vernietigen. De omringende settlements hebben wel nutsvoorzieningen – op gestolen grond. Outposts, die ook Israël zelf illegaal noemt, krijgen geen Demolition orders. Als Daoud vraagt waarom niet, is het antwoord kortaf: *daar heb je niets mee te maken*.

Aan het einde van de dag komen we aan voor een maaltijd bij de familie van Numan Otman. Ik ken Numan al een paar jaar als een vriendelijke man. Dus op deze plek, bedenk ik, begint het verhaal van zijn leven. Numan vertelt dat zijn dorp in de buurt van Betlehem kampt met grote droogte. Israël zit aan de kraan die het water verdeelt. Het gevolg is dat waterbronnen zijn verdwenen. Vroeger waren er veel fruitbomen en kon je zwemmen bij de rivier. ‘Dus dit is het huis van je vader’, zeg ik nietsvermoedend. ‘Ja, het is het tweede huis... nee, het derde huis. Het eerste huis is vernietigd in 1948 en het tweede in 1953.’ Ik hoor het verhaal van de moord op zijn oom en de verkrachting van zijn nicht. Hoe het gezin gedwongen was om in tenten te wonen en hoe zijn kleine zus een koude

nacht met regen niet overleefde. Opeens dringt het tot mij door hoe groot de worsteling voor Numan moet zijn geweest om een gewoon bestaan op te bouwen. Bedreigd tot op de bodem van zijn bestaan, had hij geen andere keuze dan gewoon door te gaan. Net als bij andere Palestijnen is zijn familie over de hele wereld verspreid.

Na 1967 heeft Israël de bestaande Palestijnse infrastructuur in de Jordaanvallei voor een groot gedeelte vernietigd. Toch zijn er nog steeds 56000 Palestijnen, die ondanks tegenstand overeind proberen te blijven. De strook langs de Jordaan mag maar voor 5% door Palestijnen gebruikt, zodat voorkomen wordt dat de Westbank een open grens heeft met Jordanië. 45% Van de grond is voor de settlers en 50% is militaire zone – een excuus om Palestijnen te verdrijven.

Een vrijwilliger van Jordan Valley Solidarity meldt dat in een paar maanden tijd 50 structuren zijn vernield: huizen, bronnen en opslagplaatsen. Het beleid van deze organisatie is tegengesteld aan de vele andere NGO's in de streek. Deze NGO's erkennen de verdeling van de Westbank in A-, B- en C-zones.

Israël staat niet toe dat er in C-zones wordt gebouwd. Jordan Valley Solidarity wil niet een legitimatie zijn van deze Israëlische politiek, werkt uitsluitend in de C-zones, bouwt scholen en zorgt voor nutsvoorzieningen ondanks het Israëlische verbod. We bezoeken een plek waar water van een A-zone wordt geleid naar een C-zone.

Verderop zien we een aarden wal die de bewegingsvrijheid van bedoeïen ernstig belemmert. De dieren, die ze nog houden, zien er vermagerd uit.

Economisch gewin hebben de bedoeïenen niet meer van hun vee – er wordt alleen een traditie in stand gehouden. De meeste Palestijnen verdienen geld op de

verlegen bedoeïenkinderen
Wat is hun toekomst?

nederzettingen, zo'n 10 tot 15 € per dag. Ook komt er op de nederzettingen kinderarbeid voor.

Wat je met het blote oog kunt zien is dat de bezetting niet rendeert. Het land is in beslag genomen, voor settlers zijn er riantere voorwaarden, gratis water en gratis land, maar niemand wil hier zijn. Er zijn slechts 6000 settlers. Een blik naar de overzijde van de Jordaan toont dat daar meer bewoning is en het oogt groener. De aanblik vormt een schril contrast met de braakliggende grond, afgewisseld met grote stukken monocultuur, aan deze kant van de Jordaan.

Vroeger was de Jordaanvallei zeer waterrijk en was de streek de graanschuur voor Palestina. Nu heeft het gebied meer trekken van een woestijnlandschap, met hier en daar een groene nederzetting. Het heeft alles te maken met de verdeling van het water, dat onder het militaire bestuur van Israël valt.

Het laatste wat we van de Jordaanvallei zien is een terrein, waar kort geleden nog 18 families in tenten leefde. Op een kwade dag heeft het Israëlijsche leger het hele terrein met de grond gelijk gemaakt. In de pers was er nauwelijks belangstelling voor deze gebeurtenis. De meeste families zijn na de vernietiging van hun tenten vertrokken.

's Ochtends vroeg zijn we bij een checkpoint in Betlehem. Iedereen die in Jeruzalem werkt, moet hier langs. Eerst voel ik een weerzin om een foto te nemen. Als dieren in een kooi, zo zie ik de arbeiders wachten om door de controle te komen. Iedere dag hetzelfde: je toont je identiteitskaart, je werkvergunning en maakt een vingerafdruk. Iedere dag vele verspilde uren. Maar je hebt geen keuze.

checkpoint in Betlehem

Het bemoedigt mij dat hier een zinvolle christelijke aanwezigheid is. De Wereldraad van kerken levert vrijwilligers, die alleen al door hun aanwezigheid, voorkomen dat het door de soldaten nog erger gemaakt wordt dan het al is. Het is een bemoedigend signaal, zeker als je weet dat er een veelvoud aan christen-zionisten is, die de Israëliëse politiek van annexatie geen strobreed in de weg legt.

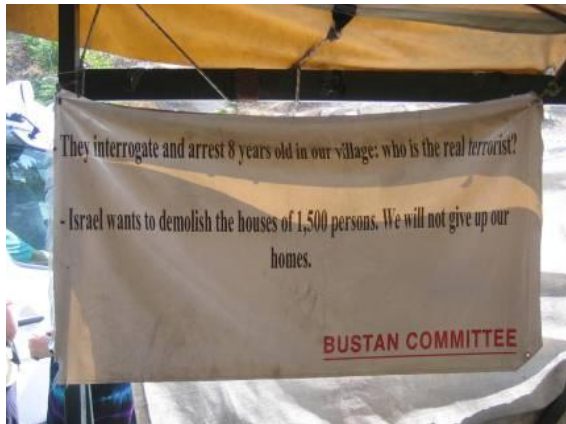
Als we terugkeren vertelt een Palestijn ons zijn verhaal. Hij leefde van een stuk land, dat door Israël in beslag werd genomen. Hij protesteerde tegen de aanwezige soldaten: 'ik heb vier kinderen! Het is mijn land!'. 'Het is het land van de regering', zegt een soldaat kortaf. De Palestijn valt de soldaat aan met een steen en wordt gearresteerd. Zo belandt de man, berooid van zijn inkomen, in de

EAPPI – de organisatie van watchers van de Wereldraad van Kerken

gevangenis, waarin hij ook nog gemarteld wordt. Opdringerig probeert de man ons allerlei dingen te verkopen. Het is een beschamende vertoning. Die man zal zijn nieuwe inkomstenbron ook niet prettig vinden. Wat moet hij anders?

Dezelfde dag bezoeken we de beruchte wijk van Silwan, die Israël probeert te annexeren voor een archeologisch park genaamd 'The city of David'. Onder de huizen worden stukken grond afgegraven – letterlijk wordt de grond onder de voeten van de Palestijnse bewoners weggehaald, zogenaamd 'om de Bijbel tot leven te laten komen'.

Silwan: 'Ze ondervragen en arresteren een jongen van 8 jaar; wie is de ware terrorist?'

Israël wil de huizen van 1500 mensen vernietigen. Wij zullen onze huizen niet opgeven'

Rondgeleid door Angela krijgen we een panorama te zien van Oost-Jeruzalem. Aangewezen wordt waar het Parc of Tolerance gepland is. Hoe een door en door discriminerend land op het idee komt om in bezet gebied een park Parc of Tolerance te noemen is mij niet duidelijk. De gids vindt echter dat ik meer begrip moet hebben voor 'gematigde joden'. In ieder geval: de annexatie ten Oosten van Jeruzalem gaat zo ver dat er geen Noord-Zuidverbinding meer is voor Palestijnen op de Westbank. Concreet betekent dit, dat familiebezoek in veel gevallen problematisch is geworden. Economisch is het beperken van goederenverkeer uiteraard ook een ramp. Nog even iets over discriminatie: 40% van de bevolking van Oost- en West-Jeruzalem is Palestijn. Slechts de helft van hen beschikt af en toe over stromend water. Er is in Oost-Jeruzalem geen afhaaldienst voor huisvuil, maar wel een aparte busdienst voor de joodse kolonies. Jarenlang probeerden vermogende Palestijnen een vergunning te krijgen voor het bouwen van hotels. Er kwam geen schot in. Toen joden een aanvraag deden was het in een half jaar rond.

De toer ten Oosten van Jeruzalem wordt afgesloten met een bezoek aan Male Adumim, een gigantische nederzetting in het midden van de woestijn. De locatie is uitgekozen vanuit het principe: maximum aan land, minimum aan bewoning. Het eerste wat we zien is een enorme fontein, want de stedenbouwkundige zijn er vanuit gegaan dat op geen enkele manier mag blijken dat hier gebrek aan water is. Inderdaad ziet het er groen uit in de stad. Ook is er nog een waterpark gepland in de toekomst. Waar de kraan aan de ene kant wordt dicht geknepen, staat hij aan de andere kant wijd open.

*Waar de kraan
aan de ene
kant wordt
dicht
geknepen,
staat hij aan
de andere kant
wijd open*

Omdat in veel gevallen er in de bezette gebieden maar een keer in de 14 dagen water uit de kraan komt, vinden we overal op de Westbank watertanks op de daken.

's Avonds voor het eten hebben we nog een gesprek met Noam Chayut van *Breaking the Silence*. Deze stichting heeft tot doel informatie te geven over de handelswijze van het IDF, het Israëlische leger. De stichting doet dat door directe interviews met soldaten die willen praten. Inmiddels werden 750 soldaten geïnterviewd.

Breaking the Silence is ontstaan door een fototentoonstelling in 2004 met de titel *Bringing Hebron to Tel Aviv*. Een indrukwekkende foto in die tentoonstelling was een foto van een rekje met autosleutels van Palestijnen... Israëlische soldaten namen autosleutels van Palestijnen in beslag om hen te pesten en te vernederen. Aanvankelijk beweerde het leger dat dit werk was van rotte appels in het korps, maar later bleek dat het wel degelijk op grote schaal werd gedaan.

Naom is zelf militair en legt uit: een van de eerste dingen die je als militair leert, is niet na te denken, maar alleen bevelen op te volgen. Als militair stomp je snel af. Je begint je werk met een glimlach, maar na een week heb je die niet meer.

Velen in Israël zien mensen van *Breaking the Silence* als landverraders.

Toch wordt er nog steeds gebruik gemaakt van het materiaal dat gemaakt wordt. BtS heeft dus wel invloed.

Onderzoek van BtS heeft bijvoorbeeld aangetoond dat er in de Gazaoorlog van 2008,2009 structureel witte fosfor is gebruikt.

‘Is het zo dat in Hebron soldaten de instructie hebben om alleen joden te beschermen?’, vraag ik. ‘Dat is juist’, luidt het antwoord. ‘Het leger van Israël is een bezettingsleger en heeft alleen tot taak Israëliërs te beschermen. De politie heeft tot taak misdaden van Israëliërs te bestraffen, maar het politiecops is onderbezet’.

Ook als een nederzetting van kolonisten volgens Israëlische normen illegaal is, is het leger verplicht deze Israëliërs te beschermen.

Op de campus van de Betlehemuniversiteit vertelt Aiman dat de oprichting van universiteiten in de Westbank een bittere noodzaak was. Voor de stichting van de Betlehemuniversiteit in 1971 hebben tienduizenden studenten hun Palestijnse identiteit verloren omdat ze niet in staat waren ieder jaar Palestina te bezoeken. Deze voorwaarde stelde Israël voor de verlenging van de Palestijnse identiteit. Zij kunnen dus niet meer wonen en werken in de Palestijnse gebieden.

De Betlehemuniversiteit heeft een hoog niveau en strenge selectiecriteria. Van de 10.000 sollicitanten voor een plaats, krijgen er maar 600 toegang tot de universiteit. Sinds de oprichting van de universiteit zijn er 4 studenten door het leger doodgeschoten.

Als je politiek actief bent is het een groot risico, dat je in de gevangenis terecht komt. Zelf is Aiman 2 jaar in totaal in de gevangenis geweest, zonder dat er een gerechtelijke uitspraak was.

*Voor 1971
verloren
tienduizenden
studenten hun
Palestijnse
identiteit.*

Aangekomen in Hebron valt het ons op hoe mooi deze stad gerestaureerd is. Een hilarisch moment is het voor mij als ik een verkoper van de televisie herken. ‘U was het’, zeg ik, ‘die voor de Nederlandse televisie zei: *they are treating us like dirty dogs*’. Hij bevestigt het en in mijn enthousiasme

hierover kan ik natuurlijk niet meer weigeren om van deze moedige Palestijn iets te kopen – veel te duur, maar allez...

Walid Halaweh van het Hebron Rehabilitation Committee vertelt dat er met veel inzet gewerkt is om de stad op te knappen. Deze inspanning werd beloond met de prestigieuze ‘Agha Kahn Award’ voor architectuur. Door de herstelwerkzaamheden is de binnenstad weer meer bewoond. In 1966 woonden er 500 Palestijnen, nu zijn dat er 5500.

Een groot probleem is de aanwezigheid van 5 settlements in het centrum van de stad. Er zijn 420 settlers die ondersteund worden door 1500 soldaten op een totaal van 220.000 inwoners. De settlers zijn heel agressief.

De bovenste verdiepingen van de Palestijnse huizen hebben zij bezet – ze hebben die niet gekocht - en op alle mogelijke manieren proberen zij het leven beneden te ontregelen. Vuil en afval gooien ze naar beneden.

Eens was er een bloeiend economisch leven in hoofdstraat van de stad. Sinds tien jaar is de hoofdstraat verboden voor Palestijnen en zijn de buitendeuren vergrendeld. 512 Winkels zijn gesloten door militaire bevel.

Waar het eens een drukte van belang was, krijg je nu het gevoel in een spookstad rond te lopen. Omdat de buitendeuren verzegeld zijn, moeten de Palestijnse bewoners via allerlei kronkelwegen (het dak of de tuin van de buurman) hun huis binnen komen.

Hashem Azzeh woont in zo'n huis. Via een paar moeilijke passages (totaal is de afstand toch zeker 50 meter) zijn we aangekomen bij zijn huis. Als ik Hashem zie moet ik lachen. Ik herken hem van internet en zeg: u gaat films laten zien op uw computer, is het niet? Ik herinner mij zelfs welke films.

Aan de groep vertelt Hashem wat hij allemaal heeft meegemaakt. Zijn vrouw heeft twee keer een miskraam gehad als gevolg van mishandeling. Zijn jongen van 9 jaar is mishandeld. Zelf heeft Hashem door mishandeling een gedeelte van zijn gebit verloren. Men sneed zijn telefoon af en water en electriciteit. Zijn computer werd vernietigd. Wijnranken werden doorgezaagd, zijn olijven werden gestolen. Zijn achterbuurman is voorzitter van de Jewish Defence

League. Die buurman zegt: God gave us the right to kill the arabs.

Hashem heeft een wapen waarmee hij zijn tegenstanders bestrijdt: zijn camera. Van hem is het filmpje waarbij een jonge joodse kolonist met stralende ogen spreekt over Hebron en er van droomt dat Hebron alleen van joden zal zijn. De volgende scene zien we hoe agressief deze vrouw is en hoe ze tegen haar buurvrouw zegt: *blijf in je kooi!* en: *Hoeoer, Hoeoer*. Bij een andere film zegt Hashem: zie je die man met dat blauwe T-shirt? Dat is een joodse activist die voor ons opkomt. Eerst probeerden ze hem om te kopen, maar hij weigerde. Daarna werd hij door de Mossad vermoord.

Ik vraag Hashem waar hij van leeft. Hij zegt: door de vele controles kunnen wij hier geen gewoon werk hebben. Je kunt namelijk niet garanderen dat je op tijd op je werk bent. Het enige wat ik doe is mijn huis beschermen.

Hebron heeft de meeste checkpoints van de Westbank: 101 op een totaal van 560. Al deze controles zijn schadelijk voor het goederenverkeer. Het is ook vernederend. Iedere dag moeten schoolkinderen hun tassen laten

controleren. Doordat de wachttijden onnodig lang worden gemaakt, moeten ze om 6 uur van huis vertrekken om om 8 uur op school te zijn. De harde politieke realiteit blijft: als ik met stenen gooi, komt er een uitgaansverbod voor de hele stad. Als soldaten tien mensen doden, gebeurt er niets.

Is het een triest verhaal, dat verhaal van Jericho? Wat mij getroffen heeft is de enorme weerbaarheid van de mensen. En af en toe viel er echt wat te lachen. Hoe kun je een stad restaureren als er overal wegblokkades zijn? Wel als het niet lukt met vrachtwagens of auto's, dan maar met ezels. Soms was het enige, wat men kon doen, het bouw materiaal afzonderlijk over een muur gooien. Maar wat als ze je paard arresteren? Lachwekkend: een paard gearresteerd! Het herstelcomité maakte een poster van het paard en hing die op in de stad.

Walid Halaweh -
weerbaar

's Avonds gaan we naar een synagoge om de andere kant van het verhaal te horen. In een mooie synagoge luisteren we naar Ardi Goldman. Ardi, een Amerikaan, kan het mooi zeggen. Hij laat foto's zien van Palestijnen, die het gemaakt hebben in Israël. Zijn benadering is: wat is het probleem? Israëliërs en Palestijnen zwemmen samen in de Dode zee. IJskoud zegt hij dat er gelijke kansen zijn voor iedereen. Een andere opmerking van hem: Dat de Jordaniërs in 1949 de Westbank bezet hebben, dat was erg. Israël bezet het gebied niet, het zijn betwiste gebieden. Deze man is inleider en gelijk voorzitter. Als ik verontwaardigd reageer, zegt hij dat ik onbeleefd ben. Als ik een tweede keer wat wil zeggen krijg ik het woord niet. Ik kan het niet meer aanhoren en loop weg. Ik ben niet de enige.

De volgende dag spreken we met de organisatie Addameer, die opkomt voor politieke gevangenen. Sinds 1967 zijn er ongeveer 700.000 politieke gevangenen geweest. Dit betekent dat 40% van de mannelijke bevolking in de gevangenis heeft gezeten. Nu zijn er 5500 politieke gevangenen en daarnaast 1700 criminele gevangenen. Israël heeft 8000 gevangenen met een criminele achtergrond. Criminaliteit is dus in Israël een groter probleem dan in de Palestijnse gebieden.

Marteling vindt op grote schaal plaats: slaan, eenzame opsluiting, langdurig iemand vatgebonden in een onnatuurlijke positie laten staan of zitten, bedreigingen, onthouden van slaap, voeding, enz.

Indrukwekkend is het bezoek aan Bil'in.

In Bil'in is er niet één sterke man, die door iedereen wordt gevolgd. Nee, de plannen worden met elkaar gemaakt en met elkaar uitgevoerd. Men laat weinig aan het toeval over. Als je je verzet is juridisch advies onmisbaar.

Bil'in had het probleem, dat er in de buurt een nederzetting gebouwd werd. Ontdekt werd dat er geen bouwvergunning was voor de nederzetting. Toen bedacht men een stout plan: als we op een dag een huis neerzetten met ramen en een deur, dan is het onmogelijk dat huis te vernietigen. Want dan moet men ook de huizen van de nederzetting vernietigen.

Het plan slaagt en Bumt Eyad gaat er direct met zijn gezin in wonen. Enorme woede aan de andere kant. Dit huis kan niet zomaar weggehaald worden. Het huis staat er nog steeds.

Een ander succes is dat men niet ophield te demonstreren tegen de muur die een groot stuk grond in beslag zou nemen. Op een rechtszaak heeft het dorp succes. De rechter spreekt uit, dat de muur inderdaad niet om veiligheidsredenen daar gezet is, maar om grond te annexeren. Het gevolg is dat de muur verplaatst moet worden. Ter plekke zien wij de nieuwe en de oude plaats van de muur. Een groot verschil.

Dr. Abdel Rahman van de Palestine Hydrologygroup legt ons uit hoe het met het water zit in Israël en de bezette gebieden.

Een paar hoofdzaken.

Er is een tekort aan water. Veel Israëliërs komen uit waterrijke gebieden. Het is de vraag of er niet principiële keuzes gemaakt moeten worden in verband hiermee. Dus: geen golfterreinen, geen bananenteelt en geen zwembaden.

Bumt Eyad geeft uitleg voor het graf van een neergeschoten demonstrant

Het water is ongelijk verdeeld tussen Israëlish en Palestijns gebied. Een gemiddelde settler gebruikt 600 m³ per persoon (inclusief landbouw), een Palestijn een vierde deel. Voor zijn water betaalt de Palestijn 4 keer zo veel.

De verdeling van water valt onder militair bestuur. Er is dus geen openlijke besluitvorming over. De route van de muur wordt bepaald door de waterrijke gebieden. Abed noemt dat *milking the mountains*. De Westbank bevat een enorm waterreservoir, maar een groot gedeelte wordt naar Israëlish grondgebied gebracht. Bij Gaza gebeurt het omgekeerde: er wordt voorkomen dat er water vanuit Israël naar Gaza vloeit. Het gevolg is dat Gaza ‘een dode baby’ is. Het drinkwater van Gaza lijkt meer op afvalwater.

Israël boort steeds dieper om water te krijgen. Dit legt een zware hypotheek voor de toekomst. Over het geheel wordt er een kwart meer water gebruikt dan er op een natuurlijke manier binnen komt. Het wanbeheer van water noemt Abed *Environmental Terrorism*.

Soms wordt water als een wapen gebruikt. Abdel: ‘in mijn dorp zitten we soms een maand zonder water, omdat we gedemonstreerd hebben tegen de muur’.

We maken kennis met de Palestinian Working Woman Society for Development. Op vijf plaatsen in de Palestijnse gebieden zijn er vestigingen om vrouwen te helpen zichzelf te ontwikkelen.

dansvoorstelling in de sociaal-culturele instelling Darna in Nablus

Donderdag bezoeken we de Al Fara'ah gevangenis. De gevangenis is gebouwd door de Engelsen en van 1967 tot 1993 gebruikt door Israël. We worden rondgeleid door iemand die daar zelf gevangen is geweest en vertelt hoe men probeert het moreel te breken: lange tijd met je gezicht tegen de muur staan, in de volle zon met vier mensen geboeid op een steen zitten, voedsel krijgen waar eerst de katten aan gezeten hebben, enz.

In Jenin horen we van de gruwelen die in 2002 hebben plaats gevonden. De Al-Hawashin wijk werd volledig vernietigd. Totaal werden er 580 huizen met de grond gelijk gemaakt. Naar schatting 4000 mensen raakten dakloos. De Israëlische reservist Moshe Nissim zei dat hij niemand van te voren verwittigde als hij met de bulldozer op een huis afkwam. Hij werkte aan een stuk door en zei dat het hem veel voldoening gaf. Moshe Nissim kwam niet wegens misdaden tegen de menselijkheid in de gevangenis, maar kreeg wel een medaille¹.

13 Dagen was er een uitgaansverbod. Er was geen water en elektriciteit en mensen mochten niet onder het puin vandaan gehaald worden.

¹ niet tijdens de reis gezegd, gegevens ontleend aan Jeff Halper, *An Israeli in Palestine*, Pluto Press, 43,44

Tegen de avond komen we aan in het Freedom Theatre van Jenin. Dit theater werd (met een andere naam) gesticht door Arna Mer-Khamis gedurende de eerste Intifada (na 1987). De bedoeling van haar was om jongeren iets moois te geven, dat ze door de expressie van hun gevoelens een nieuw gevoel van eigenwaarde zouden krijgen. De film *Arna's Children* brengt deze periode in beeld. Tijdens de tweede Intifada kwam het merendeel van de jonge artiesten om. Toen Arna stierf aan kanker, nam zoon Juliano het over in 2006. In april van dit jaar werd Juliano vermoord. Vlak voordat wij kwamen waren er midden in de nacht Israëlische soldaten die vernielingen aanrichtten en vervolgens de algemene manager Adnan Nagnaghiye arresteerden. Het Freedom Theatre heeft naast toneel, ook foto- en filmprojecten.

Op vrijdagmorgen staat prof. Sattar Kassem ons te woord. Hij woont in een prachtig huis op de top van een berg en vertelt dat hij meerdere malen in de gevangenis heeft gezeten. 5 Maal is hij beschoten en 3 maal is zijn auto in brand gestoken. Hij kan het land niet uit, want dan komt hij er niet meer in. Sattar Kassem is zeer kritisch over de Palestijnse Autoriteit.

De PA steunt op Amerikaans en Europees geld en heeft daarmee zijn onafhankelijkheid opgegeven. Het ergste is de politieke corruptie. De PA staat in dienst van de Israëlische en

Amerikaanse politiek. Hun job vinden zij belangrijker dan het principe van onafhankelijkheid.

Sattar Kassem zegt dat hij bij het volk populair is en dat hij goede kansen maakt om Abbas op te volgen. Als hij die macht krijgt zal hij het roer volledig omgooien. De 10.000 dienstauto's moeten verkocht worden. Veel overheidsbanen zijn nutteloos en kunnen afgeschaft worden. In Palestina moet men soberder gaan leven. Maar zonder hulp van buiten zal het niet lukken. In plaats van Amerika en Europa moeten we steun zoeken bij Iran.

Het is een rigoureuus plan. Wat later op de dag heb ik er toch twijfels over. Het Westen zal zeer vijandig reageren als Palestina met Iran in zee gaat. Een ander punt is, dat de aanpak van Kassem zo radicaal is dat een economische crisis onvermijdelijk is: mensen die hun woning niet meer kunnen aflossen, nog meer werkeloosheid, enz. De kiezer zal dus zwaar teleurgesteld raken.

Op weg naar Qalqilyah worden we weer eens gecontroleerd. Het went toch niet zo'n zwaar bewapende Israëlische militair, die zwijgend je paspoort nakijkt. Hassna krijgt uiteraard als enige gesluierde extra aandacht - een manier om iemand op zijn plaats te zetten.

Bij Qalqilyah, dat voor driekwart ingesloten is door de muur en op die manier al zijn grond is kwijtgeraakt, doe ik een merkwaardige waarneming. Het valt me op dat er veel meer gebouwd wordt op de bezette gebieden dan op Israëlisch grondgebied. Rond Jeruzalem viel het me ook al op: de smakeloosheid van al die bouwprojecten. Alle heuveltoppen volgebouwd met uniforme nieuwbouw. Je ziet dat het woord van Sharon, 'pak zo veel als je kan; wat we nu kunnen krijgen, dat blijft van ons', nog steeds wordt opgevolgd. Het is moreel verwerpelijk, maar lelijk is het ook.

Als Tel Aviv behoefte heeft aan buitenwijken zou het logisch zijn om dat te in de buurt te bouwen. Dat gebeurt niet. Die wijken moeten per se op de bezette gebieden gebouwd worden.

Dr. Elias Suleiman leidt ons rond in Bire'em. Hij komt er zelf vandaan. Op de foto toont hij het huis van zijn vader. In november 1948 werden de bewoners van Bir'em van hun huizen weggestuurd met de belofte dat ze

binnen enkele weken terug mochten keren. Ze werden echter niet toegelaten, ook niet na het verdrag van 1949. In Augustus 1953 werd het land van Bire'em door de overheid geconfisqueerd. In september 1953 werden de huizen van Bire'em vernietigd. In 1995 werd door de regering besloten dat de mensen terug mochten keren naar het land, maar dat het land niet teruggegeven zou worden. Dit was de verdreven bewoners onacceptabel. Het belangrijkste argument voor de regering om de bewoners niet meer toe te laten was: veiligheid, in verband met het nabijgelegen Libanon. Als je rondkijkt komt de vraag op, hoe het komt dat dat veiligheidsprobleem blijkbaar niet geldt voor de nieuw opgezette kolonie in de buurt....

Bire'em, met op de achtergrond een nieuwe joodse kolonie

Dr. Maray Taisseer vertelt ons dat in 1967 de Golanhoogte door Israël werd geannexeerd. Met leugenachtige argumenten lukte het Israël de bevolking te overtuigen naar het centrum van Syrië te vertrekken. Vervolgens werden 133 van de 139 dorpen vernietigd. Op 10 juni 1967 waren er maar 6396 mensen van de 130.000 inwoners over. Het land is door Israël in beslaggenomen. Toch liggen grote stukken land braak, omdat er niet genoeg settlers zijn (in 1992 18000). De grens met Syrië is hermetisch afgesloten. Sinds 1967 is familiebezoek onmogelijk. Een groot probleem dat zijn de mijnen. Hoewel Israël in de internationale gemeenschap goede sier probeert te maken met het opruimen van mijnen, toont het geen interesse om de mijnen op te ruimen die het zelf gelegd heeft.

We kijken op de plek waar op 15 mei 2011 bij de Nakbahherdenking meer 9 mensen werden neergeschoten door het leger. Er was geen enkele reden om hen dood te schieten. Deze mensen stonden aan de grens, maar hadden geen wapens en konden gewoon gearresteerd worden. De internationale verontwaardiging over dit incident duurde maar kort.

Maray Taisseer

's Avonds hebben we een gesprek met Haneen Zoabi van de Arabische Baladpartij. Haneen Zoabi kreeg wereldwijde bekendheid toen ze een groot rumoer veroorzaakte naar aanleiding van haar verklaring op 5 juni 2010 in de Knesset over de aanval van het Israëlische leger op de Gaza Flotilla, waarbij 10 mensen werden dood geschoten². Als gevolg van haar deelname aan de Flotilla werd zij op 13 juli 2010 door de Knesset beperkt in haar rechten als parlamentslid. Haneen Zoabi geeft ons enige cijfers. In 1948,49 werd 85% van de Palestijnse bevolking het land uitgezet. De in Israël achtergebleven Palestijnen zijn nu met 1.200.000, dat is 18% van de bevolking. Israël heeft 34 wetten die duidelijk discriminerend zijn. Je kunt ze in drie soorten verdelen.

1. discriminatie op het vlak van land en huisvesting. 82% Van de grond is voor publiek gebruik, d.w.z. voor joden. Ongebruikt land kan niet teruggeclaimd worden door de voormalige (Palestijnse) eigenaars. Er zijn in Israël meer dan 500 woongemeenschappen, moshavs. Niet-joden worden niet toegelaten tot deze mushavs. Sinds 1948 zijn er 700 plaatsen gebouwd. Niet een daarvan is voor Palestijnen.
2. Israël heeft regels die een vergaande inbreuk vormen op de privacy. Als je bijvoorbeeld trouwt met een Syriër, kan je niet in Israël

² <http://www.youtube.com/watch?v=DRf0aB3BNEY>

blijven wonen.

3. Israël ontkent de Palestijnse identiteit. Het woord Nakba mag niet gebruikt worden op school, dan moet je je verantwoorden. De beroemde Palestijnse dichter Mahmoed Darwisj mag niet op school besproken worden.

50% Van de Palestijnen leeft onder de armoedegrens. 8,7% is werkzaam in de politiek, 8,2 % in overheidsdienst, 2% bij nutsbedrijven en 1% in privébedrijven.

Wij willen een staat voor alle burgers. Is dat te veel?

Mensen worden boos als je komt tot de kern van de zaak en zegt: Israël is geen democratie. Ik ben tegen het concept van de Joodse staat.

Gejoel tijdens haar speech op 5 juni 2010 in de Knesset

De laatste dag zit ik in Akko in een café wat ansichtkaarten te schrijven. Tegen de eigenaar vertel ik terloops waar we de afgelopen dagen mee bezig zijn geweest. Hij zegt: het is hier niet te doen. Ze zuigen je helemaal leeg. Kijk daar aan de overkant is mijn huis. Ik woon er al lang in. Maar is er een joodse maatschappij, de Amdiar Company, die beweert dat mijn huis voor een derde van hen is en dat ik aan hen moet betalen. Dat doe ik natuurlijk niet, maar ik moet wel gerechtskosten betalen. Ik krijg steeds meer schulden. Net zolang totdat ze me weg hebben uit dit centrum.

Onze gids Abdel Qader Satel leidt ons rond in de moskee van Jaffa en zegt dat de puinhoop hiernaast er al is sinds de jaren 80. Daarvoor was het het gerechtsgebouw van de moskee. Meer dan twintig jaar is de grond ongebruikt, maar nu zijn er plannen voor appartementen voor joden. De gids weet al wat er daarna gaat gebeuren. De bewoners gaan klagen over de hinder van de moskee...

Hoe is het, tenslotte, zo'n inleefreis?

Wel, het programma is zo volgeboekt dat het enige overeenkomst heeft met Amerikaanse reisprogramma's, die voorstellen dat je in 7 dagen heel Europa gezien kunt hebben.

Maar er blijft tijd over om mooie plekken te zien, om gezellig met elkaar te praten en niet te vergeten... om heerlijk te eten.

Kijk nu toch eens...

Kijk nu toch eens...

ontbijt in het Al-Yasmin Hotel in Nablus

voor één keer zondigen....

samen eten in Jaffa

specialiteit van honing en geitenkaas in Nablus

uitzicht over Nablus

ook al aan de waterpijp....

Golden Park Hotel in Betlehem

Arabisch onderonsje met de chauffeur in Nazareth

heel mooie Arabische muziek in Nazareth

Toren van Nabloes

informatie over inleefreizen:

www.palestinasolidariteit.be/acties/inleefreizen.html

websites

www.atg.ps/ de alternatieve toerisme groep voor Palestina met wie Palestina Solidariteit samenwerkt

www.tentofnations.org Daoud Nasser

www.jordanvalleysolidarity.org

www.eappi.org watchers van de Wereldraad van Kerken

www.icahd.org organisatie tegen vernieling van huizen

www.breakingthesilence.org.il kritisch onderzoek naar Israëlisch leger

www.hebronrc.org herstelcomité van Hebron

www.addameer.info organisatie voor politieke gevangenen

www.bilin-village.org/english/

www.phg.org Palestijnse Hydrologie Groep

www.pwwsd.org vrouwenorganisatie

www.thefreedomtheatre.org theater in Jenin

www.darna-nablus.ps sociaal-culturele organisatie in Nablus

www.birem.org site die het ware verhaal van Bire'm vertelt

www.jawlan.org organisatie voor ontwikkeling van de Golan

www.adalah.org organisatie voor gelijke rechten voor Palestijnse israëliërs

www.mada-research.org/?LanguageId=1 politieke studies

www.idi.org.il/sites/english/Pages/homepage.aspx Isr. democr groep

www.jartvoortman.be met eigen informatie onder 'de Israëlische bezetting'